

Notat

Til Budgetoplæg for 2015 og frem
Kopi til Ældre- og Handicapforvaltningen
Fra Sundheds- og Kulturforvaltningen
Sagsnr./Dok.nr. 2014-25958/2014-249634

IT- og økonomi
Sundheds- og
Kulturforvaltningen
Rantzausgade 4
9000 Aalborg

Init.: LL

31-07-2014

Udvikling af sundhedsforskningsarbejdet i Aalborg Kommune

Økonomi

2015: 3,0 mio. kr. 2016: 3,0 mio. kr. 2017: 3,0 mio. kr., 2018: 3,0 mio. kr.

Baggrund

Siden 2007 er der sket en kraftig udvikling i kommunernes opgaver og ansvar på sundhedsområdet. Der ses i stigende grad et behov for at basere indsatsen på forskningsbaseret viden til gavn for borgerne og til gavn for den bedst mulige brug af de økonomiske ressourcer.

Dette oplæg foreslår afsat 3 mio. kr. årligt til udvikling af samarbejder mellem forskere, studerende og ledere og medarbejdere, som arbejder med sundhedsområdet i Aalborg Kommune. Målet er at sikre overførsel af viden mellem de forskningsbaserede miljøer og kommunal praksis på sundhedsområdet med henblik på, at sikre den nyeste viden er til rådighed for praksis. Det betyder, at Aalborg Kommune i samarbejde med relevante uddannelsesinstitutioner: AAU, University College Nordjylland (UCN) og SOSU Nord opretter et Center for Anvendt Kommunal Sundhedsforskning forankret ved Aalborg Kommune¹¹. Det afsatte beløb dækker udgifter til etablering af centret samt ansættelse af en centerleder, et ph.d. forløb, forskningsårsstuderende, et post.doc forløb, samt administrativ bistand.

KL fremlagde i foråret 2014 et udspil med titlen: "Mere forskning i de kommunale sundhedsopgaver". Udspillet skaber en kommunal vision for forskning på det kommunale sundhedsområde. Baggrunden er et ønske om, at sætte større fokus på kvaliteten af indsatserne i det nære sundhedsvæsen. Der er tale om et relativt nyt interesseområde for kommunerne, men det er også et område, hvis betydning vil vokse i de kommende år. Udspillet vil sætte retning på forskningen i de kommunale sundhedsopgaver gennem en række tiltag fra såvel stat, regioner og kommuner. Udspillet oplister otte anbefalinger, som kan understøtte en øget forskningsindsats i de kommunale sundhedsopgaver:

1. Forskning i de kommunale sundhedsopgaver og forskning i kommunernes samspil med almen praksis skal prioriteres højere centralt fra, som en del af dansk sundhedsforskning.
2. KL skal gå aktivt ind og påvirke prioriteringen i forskningsråd, forskningsfonde mv. på områder med relevans for de kommunale sundhedsopgaver.
3. Kommunerne skal i øget omfang prioritere at medvirke i forskning.
4. Kommuner og regioner skal anvende sundhedsaftalerne som afsæt for fælles forskningsaktiviteter.
5. Der er behov for mere forskning inden for områder som borgerrettet og patientrettet forebyggelse, rehabilitering, genoptræning, sygepleje og palliation.
6. Kommunerne kan med fordel samarbejde om forskningsprojekter.

¹¹ Wikipedia: Folkesundhedsvidenskaben beskæftiger sig med analyser af befolkningens sundhedstilstand, forebyggelse og sundhedsfremme samt social- og sundhedsvæsenets opbygning og funktioner. I og med at folkesundhedsvidenskaben beskæftiger sig med samfundsforhold, men samtidig omhandler sundhed, befinder den sig i et krydsfelt mellem samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab, ligesom den kan involvere andre fagtraditioner som humaniora og økonomi. (opslag juli 2014)

7. KL vil tage initiativ til at bringe forskere og kommunerne sammen i forhold til at drøfte forskningsmuligheder samt for at sikre større gensidig forståelse for hinandens vilkår.
8. Kommunerne skal prioritere produktion af relevante data, der kan understøtte kvalitetsudvikling af ydelserne samt forskning.

I økonomiaftalen for 2015 er afsat 350 mio. kr. til kommunernes indsats for det sammenhængende sundhedsvæsen. Den nye økonomi er målrettet de nye sundhedsaftaler og disse mål inden for den patientrettede forebyggelse:

- Færre uhensigtsmæssige genindlæggelser
- Færre forebyggelige indlæggelser
- Færre uhensigtsmæssige akutte kortidsindlæggelser
- Færre færdigbehandlede patienter, der optager en plads på sygehusene

Udviklingen af sundhedsforskningsarbejdet i Aalborg Kommune tilgodeser såvel anbefalinger i KL's udspil. Dertil kommer, at den nye viden - der bliver udviklet - har fokus på målene for den patientrettede forebyggelse.

Lovgivning

Udvikling af sundhedsforskningsarbejdet er for kommunernes vedkommende forankret i § 194, stk. 2 i sundhedsloven, hvor det fremgår, at *"Kommunalbestyrelsen skal medvirke til udviklings- og forsknings- arbejde, således at ydelser efter denne lov samt uddannelse af sundhedspersoner kan varetages på et højt fagligt niveau."*

For universitets vedkommende er det §2, stk. 3 i universitetsloven, hvor der står: *"Universitetet skal samarbejde med det omgivende samfund og bidrage til udvikling af det internationale samarbejde. Universitetets forsknings- og uddannelsesresultater skal bidrage til at fremme vækst, velfærd og udvikling i samfundet. Universitetet skal som central viden- og kulturbærende institution udveksle viden og kompetencer med det omgivende samfund og tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat."*

Status på det hidtidige samarbejde mellem Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Aalborg Universitet og Aalborg Kommune

I 2013 indgik Det Sundhedsvidenskabelige fakultet på Aalborg Universitet en samarbejdsaftale med Ældre- og Handicapforvaltningen og Sundheds- og Kulturforvaltningen. Aftalen er grundlag for at videreudvikle samarbejdet mellem forskere og de to forvaltninger. Der er indtil nu igangsat sat flere samarbejder mellem forskere på Aalborg Universitet og Aalborg Kommune.

Det drejer sig som eksempler om 1) Sundhedstilstanden hos skolebørn (Projekt 3A) fra 2012 og frem. Projekt 3A er et forsknings- og ph.D. samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige fakultet og forskermiljøet omkring Folkesundhedsvidenskab på Aalborg Universitet og først Sundheds- og Kulturforvaltningen og nu Skoleforvaltningen i Aalborg Kommune.

2) Medicineringspraksis i forbindelse med sektorovergange fra 2014 og frem. Det er et ph.D. i samarbejde med Forskningsenheden for klinisk Sygepleje, Aalborg Universitetshospital og Det Sundhedsvidenskabelige fakultet på Aalborg Universitet.

3) Telehomecare til lungesygge borgere fra 2012 til 2015. TeleCare Nord er 3. ph.D. forløb i samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige fakultet og Det Samfundsvidenskabelige fakultet på Aalborg Universitet indenfor organisation, patientnære forhold og sundhedsøkonomi i samarbejde med regionens øvrige 10 kommuner og Region Nordjylland.

Dertil kommer, samarbejder om studenterprojekter med studerende på uddannelserne med sundheds- fagligt indhold.

Forslag til udbygning af aktiviteter

Det er mål at øge samarbejdet. Mere samarbejde er et middel til at sikre overførsel af viden mellem forskning og praksis. Der er derfor indsamlet forslag på Det Sundhedsvidenskabelige fakultet og i Ældre- og Handicapforvaltningen og i Sundheds- og Kulturforvaltningen. Forslagene er nedenfor præsenteret i fem ideer til opgaver:

- **Hvad er sundhedstilstanden i Aalborg Kommune om 10 år?**

Opgaven er at udvikle og drive et "observatorium" for borgernes sundhedstilstand. Der skal ske på baggrund af data fra registre. Datamaterialet dannet afsæt for en beskrivelse af eksempelvis antallet af kronisk syge borgere, herunder f.eks. alder, køn og erhvervsstatus. Dette overblik danner afsæt for en vurdering den fremtidige udvikling. En del af opgaven er at bidrage til udvikling af den kommunale registrering, så den kan benyttes til forskning og kvalitetssikring.
- **Hvordan gennemføres den ny sundhedspolitik og Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker bedst muligt?**

Denne opgave bidrager med at udvikle og kvalitetssikre indsatser efter Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker, så de tilpasses lokale behov. Det vil til eksempel være at finde proaktive metoder til at nå særligt sårbare eller udsatte borgere, som er svære at få til at deltage i sundhedsfremmende aktiviteter. Det kan også være at identificere og udvikle strukturelle forebyggelsesmuligheder. En anden opgave er at medvirke til evaluering af kommunens sundhedspolitik på udvalgte områder. Et andet spørgsmål er: Hvordan skal tilbuddene på Sundhedscenter Aalborg udvikles for at imødegå at borgerne bliver ældre og får flere kroniske sygdomme?
- **Hvordan får borgerne mest gavn af de forebyggende borgerrettede indsatser indenfor rehabilitering?**

Målet er at få skabt mere præcis viden om de sundhedsøkonomiske effekter af den borgerrettede rehabilitering. Denne opgave består i udvikling af en metode til at fastslå sundhedsøkonomiske effekter af borgerrettet rehabilitering. Det handler om metodeudvikling, som vil give mulighed for løbende at følge effekterne af rehabilitering et spadestik dybere end hidtil. I dag er der en afrapportering på for eksempel antal startede og gennemførte forløb. Det nye værktøj vil derudover give viden om den rehabiliteredes sundhedstilstand som følge af indsatsen. Hermed bliver beslutningsgrundlaget for udvikling og tilpasning af tilbud mere præcist. En anden opgave drejer sig om afdækning af viden i registre om hændelser, der fører til uheldsmæssige genindlæggelser, forebyggelige indlæggelser og uheldsmæssige akutte korttidsindlæggelser. I den sammenhæng drejer det sig om at afdække de hændelser og forløb, der ligger bag borgeren bliver indlagt.
- **Hvad er den bedste viden til tilrettelæggelse af tilbud indenfor hjemmepleje og sygeplejen?**

Det er et stort driftsområde med mange muligheder for udvikling og anvendelse af viden i samarbejder med forsknings- og undervisningsmiljøer. I første omgang er der prioriteret fem temaer: 1) rehabilitering – grænser for træning før pleje, 2) ernæring - hvad virker? og hvad virker ikke? 3) Triagering belyst fra forskellige vinkler, 4) patient/pårørendesamarbejder, 5) akutfunktion – hvad er evidens i forhold til selv vurderet kvalitet og sundhed? Af andre temaer kan der nævnes: 6) Faldforebyggelse. Hvordan sikres den bedst mulige håndtering af fald og efterfølgende komplikationer, så indlæggelser undgås? 7) Paradigmeskifte i hjemmesygeplejen, som består i et skifte fra målrettede enkeltindsatser til helhedsindsatser med en sygeplejefaglig udredning, som udgangspunkt.
- **Forsat fokus på udvikling af viden om telehomecare efter TeleCare Nord**

De aftalte forskningsaktiviteter i TeleCare Nord stopper ved udgangen af 2015. Det er på det tidspunkt, at de tre Ph.D. uddannelsesforløb ventes afsluttet. Det er ikke afklaret, hvad der derefter skal ske med den organisering og den viden, der er opbygget. Det foreslås, at Aalborg Kommune vælger at udvikle dette som et indsatsstema sammen med de øvrige kommuner og Region Nordjylland.

Forslag til opbygning og forankring af samarbejdet

Indsatsen har tre overordnede mål. Det ene er at øge samarbejdet. Via samarbejde får forskere og kommunale sundhedsprofessionelle ny viden. Det andet mål er at få samarbejdet forankret. Det er for eksempel at fastholde viden efter afslutning af et projekt. Det tredje mål er at omsætte viden til ændret handling og dermed bedre tilbud til borgeren. Til disse opgaver oprettes et fælles center. Et Center for Anvendt Kommunal Sundhedsforskning med forkortelsen CAKSA.

Centrets vision er at bygge bro og skabe synergi mellem kommunal sundhedspraksis, sundhedspolitik og relevante sundhedsfaglige forskningsmiljøer ved Aalborg Universitet, UCN og SOSU Nord. Centret skal dermed bidrage til forbedring af borgernes sundhed. Det skal ske ved at øge forskningsbaseringen i de kommunale sundhedsopgaver.

Folkesundhedsvidenskab har en nøgelfunktion i samspillet mellem flere af de forsknings- og undervisningsmiljøer, som Aalborg Kommune har gavn af at få en stærkere tilknytning til. Det drejer sig om forskningsmiljøet indenfor sundhedsøkonomi og det dertil knyttede Center for Forbedring i Sundhedsvæsenet, som er underviser på folkesundhedsvidenskab.

Og det drejer sig om undervisningsmiljøerne indenfor uddannelserne til ergo- og fysioterapeut og sygeplejerske på UCN. Endelig gælder det undervisningsmiljøerne på Det Sundhedsvidenskabelige fakultet og uddannelserne indenfor idræt, medicin, industriel medicin, folkesundhedsvidenskab, sundhedsteknologi med flere.

Opgaver

Der bliver behov for at udvikle nye modeller for samarbejde mellem forskere og kommuner, herunder ved implementering af ny viden. Det nye center skal igangsætte og lede forskningsprojekter, særligt inden for kommunal forebyggelse og sundhedsfremme, rehabilitering, sundhedstjeneste og implementering. Ligesom CAKSA skal bidrage til øget kommunikation og samarbejde mellem aktørerne på sundhedsområdet.

Et mål er at fremme tilførsel af viden. Som et middel hertil vil CAKSA blive en central indgangsport. Her kan kommunale ledere og medarbejdere henvende sig i forbindelse med udvikling, tilpasning, evaluering eller implementering af små og store sundhedsaktiviteter, der kræver forskningsbaseret bistand. Centrets redskaber er deltagelse i udviklingsopgaver og kortlægningsopgaver samt gennem bidrag med oplæg, undervisning mv.

Forslagets økonomiske rammer

Etablering af et center og igangsætning af aktiviteter finansieres som udgangspunkt af Aalborg Kommune men der skal søges eksternt finansiering til yderligere aktiviteter. Aalborg Kommunes udgifter er samlet 3,0 mio. kr. årligt, som er baseret på sikring af kernefunktioner. De foreslåede aktiviteter med tilhørende økonomi er vist nedenfor:

Udgiftsskøn for udvikling af sundhedsforskningssamarbejdet, årlige udgifter	
• Centerchef	1,0 mio. kr.
• Et løbende post.doc. forløb indenfor et aftalt fokusområde	0,6 mio. kr.
• Et løbende ph.d.-forløb indenfor et aftalt fokusområde	0,6 mio. kr.
• Tre årlige forskningsårsstuderende indenfor et aftalt fokusområdeområde	0,3 mio. kr.
• Sekretariatsbistand	0,5 mio. kr.
I alt	3,0 mio. kr.

Hertil kommer, at elementer af projekter vil kunne afvikles som studenterprojekter på kandidatuddannelserne.